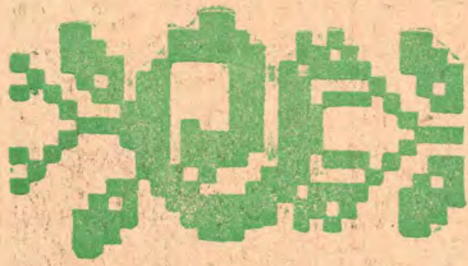
„NIWA" TYGODNIK BIAŁORUSKI — CENA 60 gr.

Ніва

№ 26 (70) БЕЛАСТОК, 30 ЧЭРВЕНЯ 1957 г. ГОД II

ДНІ ДРУЖБЫ

Купалаўскія дні — гэта свята не толькі беларускага народа, песняром якога быў Янка Купала. Янка Купала — паэт і драматург, грамадскі дзеяч — вядомы і блізкі Польскаму народу. Яго творчасць (хаця не ўся перакладзена на польскую мову), карыстаецца вялікім зацікаўленнем з боку польскага грамадства.

У перыяд падрыхтоўкі да Купалаўскіх дзён шмат гуртКоў мастацкай самадзейнасці падрыхтавала купалаўскі рэпертуар. Гурткі ў Поўднёвым Востраве, Гарадку, Беластоку і іншых мясцовасцях выступілі з пастаноўкамі п'ес Янкі Купалы. Найбольшай папулярнасцю карысталіся камедыі: «Паўлінка» і «Прымакі». У тым-жа часе ў школах і клубах праводзіліся гутаркі аб жыцці і творчасці беларускага песняра. Адбываліся вечары, на якіх гучэў прыгожы, блізкі па зместу верш Янкі Купалы. Такім чынам Янка Купала стаў яшчэ бліжэйшым нам усім.

У гэтыя дні нашаму грамадству сталі бліжэйшымі справы беларускага народа, яго жыццё, яго адданая праца ў напрамку пабудовы лепшага, шчаслівейшага жыцця, аб якім так марыў і за якое змагаўся Янка Купала.

Купалаўскія дні, якія святкаваліся ў гэтым годзе ў Польшчы, несумненна прычыніліся да далейшага ўмацавання дружбы паміж польскім і беларускім народамі.

*

Нашае грамадства ў Польшчы з вялікім здавальненнем прыняло вестку аб запрашэнні на Купалаўскія дні дэлегацыі з Мінска, у склад якой уваходзілі: Уладзіслава Францаўна Луцэвіч — жонка Янкі Купалы, Мікола Гаўрылавіч Ткачоў — пісьменнік і галоўны рэдактар часопіса «Літаратура і Мастацтва» і Вячэслаў Іванавіч Антошын прадстаўнік Беларускага таварыства, культурнай сувязі з заграніцай.

*

Нядоўга перад пачаткам акадэміі зала запоўнілася грамадствам Беластока, але не толькі Беластока. Можна было тут сустрэць і жыхароў навакольных мясцовасцей. Адкрыў акадэмію сакратар Галоўнага праўлення БГ-КТ, Аляксей Іванавіч Казёл. У цёплых словах прывітаў ён прысутных.

Пасля ў прэзідыум паклікана дэлегацыю з Мінска і прадстаўнікоў партыйных і адміністрацыйных улад Беластока.

Прысутныя з вялікім зацікаўленнем выслухалі даклад рэд. Веры Леўчук, аб жыцці і творчым шляху Янкі Купалы. У далейшым з прамовай выступіў Мікола Гаўрылавіч Ткачоў. Гаварыў ён аб Я. Купалу, як аб вялікім паэце і грамадскім дзеячу.

З вялікім зацікаўленнем выслухалі прысутныя выступленне Уладзіславы Францаўны Луцэвіч, якая расказала аб жыцці і творчасці Я. Купалы. Пасля яе выступлення зрываецца ў зале бура апладысментаў.

У артыстычнай частцы вечара выступалі: Беларускі драматычны гурток пад мастацкім кіраўніцтвам Антона Ягоравіча Кавальчука, Беларускі народны хор пад кіраўніцтвам — праф. Людмілы Іванаўны Панько і Танцавальны калектыў пад кіраўніцтвам — Тацяны Мікалаеўны Гіжэўскай. Драмгурток выступіў з пастаноўкай камедыі Янкі Купалы «Прымакі», якая выклікала зацікаўленне ў гледачоў. Хор выканаў, між іншымі, песні на словы Янкі Купалы «А ў бары, бары», і «Жыў на свеце Лявон».

Дэкламатары выступалі з арыгінальнымі вершамі вялікага паэта, як і з перакладамі з Міцкевіча і Канапніцкай.

Яшчэ доўга пасля заканчэння Акадэміі, Уладзіслава Францаўна Луцэвіч гутарыла з прысутнымі, якія хацелі як найбольш даведацца аб жыцці вялікага песняра.

*

Горача сустракалі дэлегацыю з Мінска жыхары Бельска і сяляне сельгаскааператыва з Дэнісак. Госці цікавіліся жыццём і працай сялян. Запазналіся з дасягненнямі сельгаскааператыва ў Дэнісках.

У наступных днях госці запазналіся з аколіцамі Беластока, а таксама сустрэліся з Беластоцкімі журналістамі і культурным актывам Беластока.

Падчас сустрэч госці цікавіліся актуальнымі праблемамі нашага жыцця. З свайго боку расказвалі аб жыцці ў Савецкай Беларусі.

Падчас прабывання ў Гарадку (Беластоцкі павет) госці былі на пастаноўцы камедыі Янкі Купалы «Паўлінка» у выкананні мясцовага драмгуртка.

На заканчэнне свайго прабывання ў Польшчы дэлегацыя наведала Варшаву, дзе спаткалася з беларускай моладдзю — студэнтамі вышэйшых навучальных устаноў сталіцы.

Пабыўка дэлегацыі была вялікай маніфестацыяй дружбы паміж польскім і беларускім народамі.

М. М.

Прэзідыум акадэміі прысвечанай Янку Купалу.
Фото — Рыбінскі

Літоўскія дзяўчаты

Дэкада літоўскай культуры

Дэкада літоўскай культуры ў Польшчы, як і Дэкада польскай культуры ў Літве, якія ў гэтым годзе запачаткаваліся, будуць праводзіцца і ў наступных гадах. Гэта несумненна важны момант у справе ажыццяўлення ідэі сужыцця суседніх народаў.

Так склалася, што Дэкада літоўскай культуры праводзіцца аднача́сова з Купалаўскімі днямі.

Польскі, беларускі і літоўскі народы маюць шмат супольнага ў сваёй гісторыі. Таму і Дэкада літоўскай культуры і Купалаўскія дні ў Польшчы — гэта вялікае свята ўсіх трох народаў.

Дэкада літоўскай культуры распачалася ў Польшчы 22 чэрвеня.

У гэтым дню ў Варшаве ў зале Палаца культуры і навукі адбылася ўрачыстая Акадэмія. У акадэміі ўдзельнічалі старшыня ГП ТПП-Р, Чэслаў Выцэх намеснік прэм'ер-міністра Пётр Ярашэвіч, і іншыя прадстаўнікі ўрада і артыстычных колаў Варшавы.

У акадэміі ўдзельнічала таксама дэлегацыя Літоўскай ССР якую ўзначальвае намеснік прэм'ер - міністра ўрада ЛССР — Казысам Прэйксасам.

*

23 прыбыла ў Беласток дэлегацыя ЛССР у складзе: Каваляўскас — пісьменнік і Галоўны рэдактар часопіса «Літаратура і Мастацтва», Ваціс Рэймэрыс, паэт — Эдуард Міжэлайтыс і піяніст — Дайнус Трінкунас.

Гасцей ў Беластоку спаткалі прадстаўнікі мясцовых улад. У гэтым-жа дню ў Дайлідах, ля Беластока адбылося вялікае народнае гулянне ў сувязі з распачаццём Дэкады. На эстрадзе выступаў літоўскі ансамбль песні і танца з Пуньска і Беларускі народны хор.

Вечарам у зале клуба ТПП-Р «Пшыязнь» адбылася Акадэмія, у якой удзельнічалі члены літоўскай дэлегацыі — рэд. В. Рэймэрыс, піяніст Д. Трінкунас і прадстаўнікі мясцовых улад на чале з сакратаром КВ ПЗПР — Янам Сенкевічам і намеснікам старшыні ВРН — Янам Чапляй.

Адкрыў вечар тав. Ян Чапля, пасля прывітаў прысутных рэд. В. Рэймэрыс. Даклад п. з. «Нарыс гісторыі польскага і літоўскага народаў прачытаў праф. Варшаўскага ўніверсітэта М. Шулькін.

У артыстычнай частцы выступалі: літоўскі піяніст — Д. Трінкунас, Беластоцкі сімфанічны аркестр, танцавальны калектыў ансамбля «Курпе зелёнэ» і Літоўскі ансамбль з Пуньска. Вершы дэкламавалі артысты тэатра імя А. Венгеркі.

У мінулую нядзелю адбыліся таксама ўрачыстасці распачацця Дэкады ў Пуньску. Прабывалі там члены літоўскай дэлегацыі.

ШТОТЫДНЁВІК БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

5-годка Беласточчыны

Як паведамляе Працоўнае агенства, праект пяцігадовага плана прадбачвае, што ў Беластоцкім ваяводстве пабудуецца да 1960 года 32,5 тысяч памяшканняў, 540 класных залаў для пачатковых школ, будынак Тэхнікума механікі ў Беластоку, а таксама бальніцы на 700 ложакаў.

У цякучай 5-годцы будзе ў далейшым разбудоўвацца тэкстыльная прамысловасць.

У Аўгустове будзе пабудавана фабрыка абутку.

Пашыраць сваю вытворчасць лесапільны завод у Аўгустове і Прадпрыемства драўлянай прамысловасці ў Гайнаўцы.

У даліне ракі Нарва і на Кувасах будзе ў далейшым праводзіцца меліярацыя.

Значна павялічыцца выдабыццё торфу.

У Беластоку і Чаромусе пабудуецца новыя прыгожыя вакзалы. Новыя чыгуначныя шляхі злучаць Каменну Нову з Чорнай Вёсй і Чырвоны Бор з Замбравам.

Прадугледжваецца таксама будова новых мастоў і шасэйных дарог.

35.000 000

Паводле даных Інстытуту геаграфіі Польскай акадэміі навук у Польшчы, называецца найбольшы ў Еўропе натуральны ўзрост насельніцтва.

Кожны год лік жыхароў у Польшчы павялічваецца на 500 тысяч чалавек.

Калі гэтак пойдзе далей, то ў 1970 годзе лік жыхароў Польшчы павялічыцца да 35 мільёнаў чалавек.

Амерыканскі ўрад абяцаў дапамагчы ўраду Паўднёвай Карэі.

(з друку)

рыс. А. Маславецкі

Ізноў дапамога...

Польшча і Германская Дэмакратычная Рэспубліка

чэрвеня вярнулася з Берліна польская партыйная ўрадавая дэлегацыя, якая пад кіраўніцтвам І-га сакратара ЦК ПЗПР тав. Гамулкі і старшыні Рады Міністраў Цыранкевіча праводзіла там перагаворы з ЦК ГСПА і ўрадам ГДР. Перагаворы кончыліся апублікаваннем супольнага паведамлення.

Вялікае значэнне мае супольнае паведамленне, як для Польшчы, так і для ГДР.

Цяпер, калі заходненямецкія рэвізіяністы стараюцца парозніць нашы народы, калі ўся сусветная рэакцыя згуртоўваецца ў мілітарныя блокі і нападае на нашы заходнія граніцы, — абедзве партыі і ўрады ў сваёй супольнай дэкларацыі падкрэсліваюць, што яшчэ больш аб'ядноўваюцца ў супольнай барацьбе за мір. У адказ заходненямецкім рэвізіяністам урад ГДР яшчэ раз пацвердзіў, што граніца на Одры і Нысе — гэта граніца дружбы і міра. Абодва бакі аб'явілі, што дружба і супрацоўніцтва паміж сацыялістычнымі дзяржавамі вызводзіцца з супольнасці інтарэсаў і з'яўляецца вялікім укладам у справу пабудовы сацыялізма. Польшча і ГДР будуць і ў далейшым умацоўваць адзінства паміж усімі сацыялістычнымі краінамі.

Дэкларацыя выражае падтрымку палітыкі Савецкага Саюза ў яго барацьбе за мір у Еўропе, разззбраенне і аслабленне міжнароднай напружанасці. Акрамя таго ў дэкларацыі гаворыцца аб умацаванні гаспадарчых суадносін паміж нашымі краінамі, аб супольнай дапамозе і аб заключэнні іншых гандлёвых гаспадарчых і навуковых дагавораў. Супольная дэкларацыя з'яўляецца добрым адказам рэвізіяністам і сведчыць аб тым, што дружба паміж нашымі народамі будзе ўмацоўвацца з кожным днём.

Напружаная сітуацыя ў Алжыры

Барацьба ў Алжыры сталася ў апошнім тыдні вельмі напружанай. Дайшло да мноства вострых баёў з французскімі вайскамі. Узмацнеў таксама і тэрор з боку французскіх улад. Масавыя арышты, расстрэлы і пацыфікацыі — гэта стварае ўсё больш напружаную сітуацыю не толькі ў Алжыры але і завастрае суадносіны Францыі з поўначна-афрыканскімі дзяржавамі. Усё гэта дапамагае ЗША адваёўваць ад Францыі яе пазіцыі ў Поўночнай Афрыцы. Справы гэтыя вельмі непакояць французскі ўрад, які ў апошніх днях рашыў выслаць у Алжыр вайсковую дапамогу і ўтварыць пры ўрадзе Францыі спецыяльны камітэт па справах Алжыра. Ці дапаможа што-небудзь такі Камітэт? Гэта невядома. Нам здаецца што найлепшай дапамогай было-б заключэнне міру ў Алжыры.

20.VI г. г. падпісана ў Берліне супольнае паведамленне паміж урадамі Польскай народнай рэспублікі і Германскай дэмакратычнай рэспублікі.

На здымку: паведамленне падпісваюць: прэм'ер-міністр ПНР, Юзэф Цыранкевіч і прэм'ер-міністр ГДР — Отто Гротэволь.

Фото — ЦАФ.

Самалёты ЗША над Кітаем

У апошнім тыдні некалькі амерыканскіх і чанкайшыцкіх лётчыкаў адважылася нарушыць тэрыторыю Народнага Кітая. Мужнасць іх аказалася ліхая. Агонь кітайскай зенітнай артылерыі не толькі прагнаў гэтых мужных лётчыкаў, але некалькім з іх кітайская зямля сталася магілай. Цікава толькі тое, што цяпер і Міністэрства Замежных спраў ЗША сталася лепшае і замест прэтэставаць абмяжавалася толькі да апублікавання аб'явы, што існуе на некалькі амерыканскіх самалётаў заблудзіла.

Карысна ведаць, што ...

У выніку шырокага прамысловага будаўніцтва ў 1940 годзе Беларусь пачала адыгрываць прыкметную ролю ў вытворчасці рознастайных вырабаў. К гэтаму часу яна давала 30 працэнтаў запалак, каля 11 працэнтаў металарэжучых станкоў і 10 працэнтаў торфу. Значная частка прадукцыі, выпрацаванай у рэспубліцы, вывозілася за яе межы ў выніку чаго наступілі карэнныя змены ў ролі Беларускай ССР у сістэме тэрытарыяльнага падзелу працы ў нашай краіне ў параўнанні з дарэвалюцыйным перыядам.

У цяперашні час Беларусь займе значнае мейсца ў агульнасаюзнай вытворчасці многіх відаў прамысловай прадукцыі. Так, у вытворчасці металарэжучых станкоў яе ўдзельна вага склала 11 працэнтаў, трактараў — амаль 12 працэнтаў веласіпедаў — 15 працэнтаў матацыклаў — 10 працэнтаў. Грузавых аўтамабіляў ў БССР выпускаецца больш, чым у Аўстрыі, Даніі. Швецыі; цэглы будаўнічай — больш, чым у Аўстрыі, Канадзе, Швецыі: шыферу — больш, чым у Бельгіі, Швецыі; фанеры клеенай — больш, чым у Англіі, Аўстрыі, Бельгіі, Галандыі, Індыі і іншых краінах.

250-годдзе Ленінграда

Група старых бальшэвікоў беларусаў, якія жывуць у Ленінградзе Злева направа — А. К. Біскуп, П. Г. Піваварчык, А. А. Варабей, А. А. Нядзвецкі В. Е. Казлоўскі

Фото Ул. Кітаса.

23 чэрвеня жыхары Ленінграда святкавалі 250-годдзе існавання свайго горада. У святкаванні ўдзельнічалі дэлегацыі ўсіх саюзных рэспублік, а таксама госці з-за мяжы, між іншым, з Польшчы.

У склад польскай дэлегацыі ўваходзілі: старшыня Варшаўскай рады народовай — З. Дваракоўскі і старшыня жыллёвай камісіі гор. Варшавы — дэпутат М. Гофман.

Ленінград мае свае вялікія рэвалюцыйныя традыцыі. У гэтым горадзе ў 1905 годзе рабочыя выступілі да барацьбы супраць царызма, а ў 1917 годзе даканалі сацыялістычнай рэвалюцыі.

У гады другой сусветнай вайны, ані голад, ні холад, ні бамбардзіроўкі не магли зламаць мужнасці абаронцаў Ленінграда. Абарона горада працягвалася 900 дзён. За геройства і непахіснасць у барацьбе з ворагам, савецкі ўрад ўзнагародзіў Ленінград Ордэнам Леніна.

Сёння Ленінград з'яўляецца адным з найбольшых прамысловых асродкаў СССР, у горадзе шмат вышэйшых навучальных устаноў, навукова-даследчых інстытутаў і спецыяльных сярэдніх школ.

Пісьмо Макмілана — Булганіну

Доўгае, вельмі доўгае (3.000 слоў) гэтае пісьмо і акрамя таго нічога ў ім новага не напісана. Макмілан піша Булганіну толькі аб тым, што ўжо некалькі разоў паўтаралася.

Вось, што піша Макмілан да Булганіна. Трэба ўперад уз'еднаць Германію (несумненна ўз'еднаць на той аснове, якая падабаецца Адэнаўэру г. зн. прылучыць ГДР да Заходняй Германіі), а пасля гаворыць аб разззбраенні. Уперад згадзіцеся вы на нашыя ўмовы, а пасля мы будзем з вамі гутарыць і аб разззбраенні.

Добры выхад з клапатлівага становішча. Інеадклікаем вашых прапаноў і не згаджаемся з імі.

А што будзе, калі на такое ўз'еднанне Германіі, якое патрэбна Адэнаўэру ніхто не згодзіцца.

Некалькі слоў аб разззбраенні

У гэтай справе апошні тыдзень прынёс нешта новае. Амерыканскі прадстаўнік Стасен заявіў, што ЗША згодны прыняць савецкую прапанову аб скарачэнні асабовага складу войскаў СССР і ЗША да 2,5 мільёна чалавек. Дэмабілізацыя войскаў згодна з заявай Стасена праводзілася-б на працягу 1 года ад часу заключэння дагавору. Як бачым ужо нешта ёсць. Ёсць, але гэта чыіэ нельга назваць першым крокам.

Як вядома прадстаўнік СССР Зорын унёс прапанову неадкладнага прыпынення доследаў з атамна-вадароднай зброяй на працягу некалькіх гадоў і ўстанаўленне ў СССР ЗША, Англіі і на Ціхім Акіяне кантрольных пунктаў, на што амерыканцы ўсё яшчэ не даюць адказу. Амерыканцы можа і згадзіліся-б з гэтай савецкай прапановай, але толькі на адзін год.

Цяпер, як вядома ЗША заканчваюць сёлетнія доследы з вадароднай бомбай на пустыні Невада і да другога года ўжо гэта ім не будзе патрэбна. Савецкая прапанова гаворыць аб некалькігадовым перапынку, а гэта ім не па руцэ.

Чаму-ж такім чынам амерыканцы згаджаюцца на скарачэнне асабовага складу сваіх войскаў? А вось чаму. Амерыканскія вайсковыя спецыялісты пераканаліся аб тым, што ЗША адстаюць ад СССР у доследах і прадукцыі балістычных ракетаў. Каб даганіць СССР амерыканцы задумалі вялізарныя мерапрыемствы па вывучэнню і правядзенню доследаў з гэтай зброяй. Кошт задуманых амерыканцамі мерапрыемстваў складае суму 20 мільярдаў франкаў, гэтую суму яны думаюць ашчадзіць са скарачэння асабовага складу сваіх войскаў.

Калі дадаць да гэтага і той факт, што па думцы вайсковых спецыялістаў, калі ёсць ракеты, вялізарная армія не патрэбна, ды астанецца зразумела чаму ЗША згодны на скарачэнне асабовага складу сваіх войскаў.

З ІМЕМ ПЕСНЯРА

У гэтыя дні, дарагі чытач, калі ўвесь беларускі народ сплачвае доўг свайму песняру з нагоды 75-х угодкаў з дня ягоных нарадзінаў, мы з табой пройдземся па беларускай сталіцы, наведаем мейсцы звязаныя з імем Янкі Купалы. З чаго-ж нам пачаць?

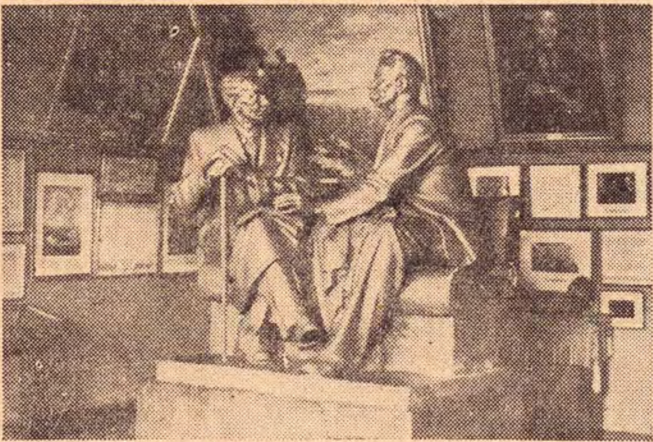
Пачнем, напэўна, з невялікага трохпавярховага дома, што знаходзіцца на вуліцы Энгельса. Бачыце, які тут утульны і зялёны дворык, як прыгожа ў ім!

— Ды заходзьце, заходзьце, гэта-ж літаратурны музей Янкі Купалы. Тут-жа таксама свята захоўваюцца купалаўскія традыцыі, асноўная з якіх — гасціннасць.

— Вы пытаецеся, хто гэтая прыстойная, пажылая жанчына? Ды гэта-ж дырэктар музея, паважаная Уладзіслава Францаўна Луцэвіч — жонка паэта, якую за шчыры і надзвычай добры характар многія называюць «цёткай Уладзяй». Пазнаёмцеся з ёю.

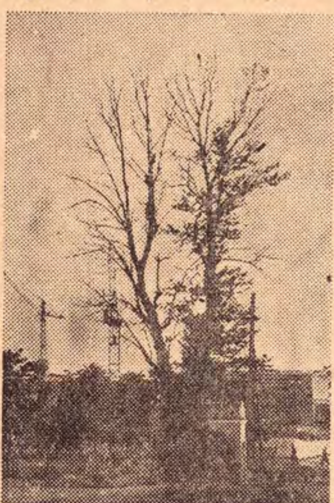
А цяпер пройдзем у першую залу. Тут як бачыце адлюстравана ў скульптуры, карцінах і фатаграфіях маленства Янкі Купалы, пачатак літаратурнай дзейнасці. Вось фотакопіі ранніх вершаў: «Мужык», «Яшчэ прыйдзе вясна» і іншых.

Не пужайся, што вольныя сілы
У путах дрэмлюць з канца да канца,
Што насільства ўсю праўду здушыла, —
Што смерць густа капае магілы:
Яшчэ прыйдзе, вясна!
Яшчэ прыйдзе!

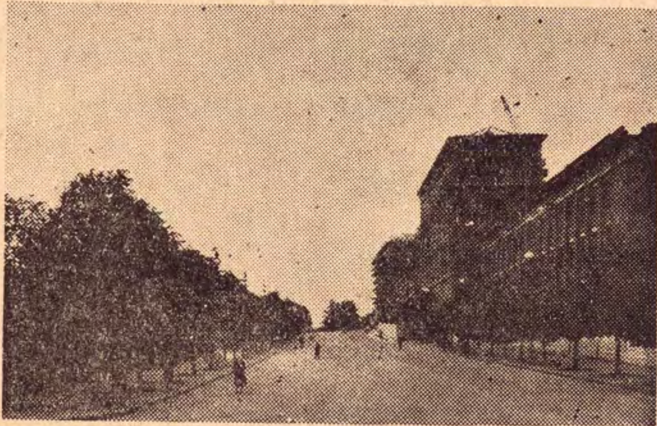
Адна з залаў музея.

Далей другі аддзел: першы віленскі і пецярбургскі перыяды жыцця

Стары топаль. Да вайны тут стаяў дом Янкі Купалы.

і творчасці паэта. Тут вы бачыце першы зборнік вершаў паэта «Жалейка» і фотакопію верша «А хто там ідзе?», які Максім Горкі назваў беларускім гімнам. А над ім, нібы падмацоўваючы эмоцыю слоў агністых карціна мастака М. Сергіевіча на гэтую тэму. Тут-жа партрэты Ігната Буйніцкага, праф. Эпімаха-Шыпілы, ілюстрацыі да паэмы «Курган» і вітрына з кніжкамі Янкі Купалы, выдадзенымі суполкай «Загляне сонца і ў наша ваконца».

Вуліца, якая носіць імя песняра, у Мінску.

А цяпер, дарагі, звярніце ўвагу на палымяныя словы, што над уваходам у трэцюю залу:

Падымайся з нізін сакаліна сям'я,
Над крыжамі бацькоў, над нягодамі,
Занімай, Беларусь маладая мая,
Свой пачэсны пасад між народамі.

Як многа гавораць гэтыя несмяротныя радкі!

А вось экземпляры кніжак: «Вянок» Максіма Багдановіча і «Курганная кветка» Канстанцыі Буйла, якія рэдагаваў Янка Купала. На сцяне карціна мастакоў Ціхановіча і Давідовіча «Янка Купала і Змітрок Бядуля ў рэдакцыі «Нашай нівы» 1914 год». Далей перад намі матэрыялы аб адзначэнні пяцідзесяцігоддзя Янкі Купалы — газеты: «Вольны сцяг», «Совецкая Беларусь», часопісы «Чырвоная Беларусь», «Малады араты» і іншыя.

Аднак часу малавата і лепш пойдзем далей — у наступную залу. Тут, ля ўваходу бачыце вітрыну кніг паэта, выдадзеных пасля 1917 года. Сярод іх пачэснае месца займае і «Паўлінка» у беластоцкім выданні. Па другі бок — карціна мастака Волкава «Янка Купала». Пясняр сядзіць на пяньку на ўзлеску з кнігай у руках. Позірк яго задуменны, накіраваны ўдалеч. А сярод залы — скульптура Глебава, якая паказвае паэта ў бясєдзе з Максімам Горкім.

Наступная і апошняя зала—гады Вялікай Айчыннай вайны. Суровасцю таго часу, баявой рамантыкай вее ад карціны мастака Паўловіча «Беларускія пісьменнікі ў Янкі Купалы ў Маскве. 1942 год». Тут паэт паказан у асяроддзі нашых пісьменнікаў, многія з якіх прыбылі толькі-што з фронта, з баёў у прапахнуўшых порахавым дымам вайсковых гімнасцёрках. Пад карцінай падборка партызанскіх газет на тэму «Янка Купала ў партызанскім друку». Побач, у зашклёнай вітрыне, асабістыя рэчы паэта.

Экземпляр газеты «Совецкая Беларусь» з 2 ліпеня 1942 года. Першая старонка яго ў чорным жалобным акаймаванні — газета паведамляе аб цяжкім горы — смерці народнага паэта Беларусі Янкі Купалы.

Аднак падзякуем Уладзіславе Францаўне і астатнім супрацоўнікам музея за іх увагу да нас і накіруемся далей — нам трэба шмат дзе пабываць.

Пойдзем далей. Цэнтральны праспект вывядзе нас на вуліцу, якая носіць імя нялікага паэта. Бачыце, якая яна прыгожая! Па ўсім працягу з аднаго боку яе раскінуліся зялёныя масівы паркаў імя Горкага, імя 30-годдзя БССР, дзіцячага сквера, што акружае Вялікі тэатр оперы і балета. У пачатку вайны ўсё навокал тут было змецена бомбамі і агнём, засталіся адны руіны. Цяпер-жа не пазнаць гэтага кутка сталіцы. Па другі бок вуліцы — аграмады шматпавярховых камяніц, пакуль што яшчэ ў рыштаваннях. А вось тут, непадалёку ракі Свіслач, бачыце, стаіць топаль. Калісьці тут быў дом Янкі Купалы, на панадворку якога знаходзіўся і гэты стары топаль. Паэт усё баяўся, як-бы ён падчас навальніцы не рухнуў на дом ці на кветкавыя градкі. Калі памятаеце верш Якуба Коласа «Топаль», дык там сябра Янкі Купалы пісаў:

Каля купалавай пасады
Упёрся топаль у вароты.
І думаў Янка, як даць рады,
Каб не было яму згрызотаў.

Гэта і ёсць той топаль, аб якім пісаў Колас. Дом Янкі Купалы падчас вайны згарэў, але топаль уцалеў, стаіць, як бачыце і да гэтага часу.

Паглядзім цяпер за гэтую агароджу, вунь у дваццаці метрах адсюль. Цікава, што там такое? Ды гэта-ж пляцоўка для будаўніцтва новага музея Янкі Купалы. Ужо і катлаван пад фундамент выкапаны. Загляньце, калі ласка, сюды гадкі праз два - тры і вы ўбачыце цудоўнае збудаванне на гэтым месцы.

А там, за ракой, бачыце, невялікі драўляны домік. Ці не пазнаеце яго? Ведаю, ведаю, што скажаце — гэта-ж Дом-музей I З'езду РСДРП. Правільна, гэта так. У ім Янка Купала таксама жыў з 1921 па 1925 год.

Сядзем-жа цяпер на тралейбус і паедзем да Камароўкі. Вось і яна — плошча імя Якуба Коласа. А гэта вуліца Бандароўская. У самым канцы яе, акружаная суцэльнай зялёнай сцяной прысадаў, знаходзіцца Сярэдняя школа імя Янкі Купалы. Зойдзем у яе.

Нізка схіліліся над кнігамі і сшыткамі светлавалосыя і чарнявыя дзіцячыя галоўкі. Тут яны вучацца чытаць па складах першыя словы, авалодваюць ведамі і выходзяць узбагачаныя імі каб ісці ў шырокія жыццёвыя прасторы.

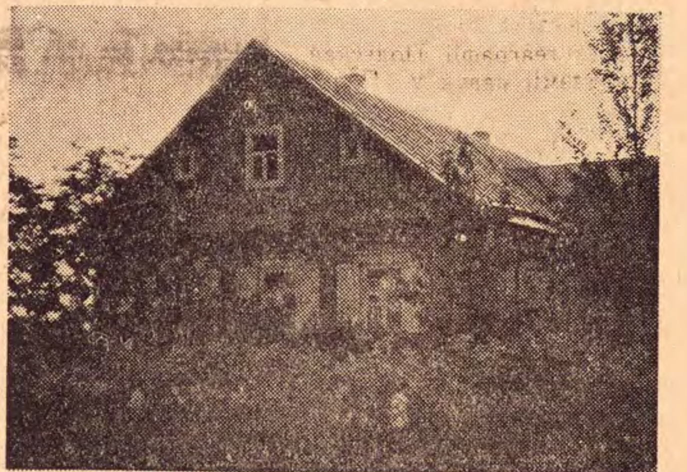
Помнік народнаму паэту ў Мінску.

Вернемся цяпер назад, у цэнтр горада, на вуліцу Валадарскага. Тут, побач гасцініцы «Беларусь», у вялікім шматпавярховым доме знаходзіцца гарадская бібліятэка імя Янкі Купалы. Сюды прыходзяць каб узяць новую кнігу, пачытаць свежыя газеты і часопісы. У чытальнай зале заўсёды поўна народу.

Яшчэ нам з вамі патрэба пабываць ля помніка песняру. Стаіць ён на тэатральным скверы, у самым цэнтры горада, у засені шыракалістых кляноў. Вакол яго гуляе гаманлівая дзетвара і здаецца сам паэт, увасоблены ў бронзе, усміхаецца дзецям. Калісьці беларускі паэт Мікола Аўрамчык пісаў у адным з сваіх вершаў:

Яшчэ гушчар стагнаў ад мін,
Свінцом зямлянкі абдавала,
А ўжо нам сніўся новы Мінск
І з бронзы выліты Купала.

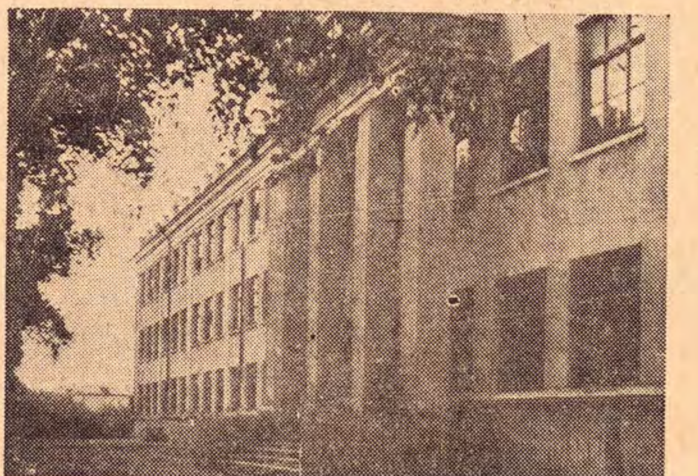
А зараз усё на яве — і новы Мінск, і бронзавы воблік паэта.

Дом - музей I З'езду РСДРП. Тут паэт жыў з 1921 па 1925 г.

Вось, здаецца, і абышлі мы ўсе мясціны ў Мінску, звязаныя з імем Янкі Купалы, з яго жыц- жыццём і творчасцю. Аднак пачакайце: бачыце тэатральная афіша. Ды сёння-ж у Беларускім дзяржаўным акадэмічным тэатры імя Янкі Купалы ставіцца «Паўлінка». Цудоўна! Вось вечарам мы з вамі і пабудзем на спектаклі, пабачыце, што гэта за выдатная рэч. Толькі не спазніцеся!

Тэкст і фото —
Л. ТРАЯНОУСКІ

Сярэдняя школа імя Янкі Купалы ў Мінску.

Вясковы майстра

Хто чытае—той не блудзіць

Анатоль Ліс мае ўжо 26 гадоў і жыве ў вёсцы Бернікі, Сакольскага павета. Яго хата і будынкі нічым асаблівым не адрозніваюцца ад дзесяткаў іншых хат і будынкаў вёскі. Спрадвечная саламяная страха, вечарамі — нафтавая капцілка, а калі не хапала нафты — свяцілася лучынай.

Малады Анатоль усяго тры гады хадзіў у школу. Пасля трэба было пасвіць кароў, дапамагаць у гаспадарцы — не было часу і сродкаў на вучобу.

Але нават і гэтыя тры гады не мінулі без уплыву на Толіка. Тады ўпершыню пазнаёміўся з кніжкамі. Вечарамі, седзячы за нафтавай лямпай расчытваўся ў тэхнічных цікаўнасцях — марыў. Бываючы ў горадзе зайздросна прыглядаўся асляпляючым электрычным лямпачкам. Каб так і ў сябе абсталяваць электрычнасць? — аднойчы падумаў.

Пачаў рысаваць, лічыць, камбінаваць. Паволі нараджаўся план. Анатоль пачаў збіраць патрэбныя рэчы. Аўтамабільнае дынамо, ізаляваны дрот, акумулятары, розныя калёскі, трыбікі і г. д. Непраспаныя ля капцілкі ночы давалі першыя вынікі.

Пасярэдзіне панадворка паўстала даволі вялікае, так сказаць, рыштаванне. На самай верхавіне закруціўся шасцікрылы вятрак. Падстасаваў дынамо, трыбы, працягнуў драты. Пасля абсталяваў у хаце электраінсталяцыю, акумулятары, лямпачкі. І вось, пасля многіх дзён напружанай працы, дынамо засіліла першым токам акумулятары — вечарам загарэліся дзве лямпачкі. Капцілка была ўжо амаль непатрэбная. Колькі-ж было па гэтай прычыне радасці — у хату схадзіліся цікаўныя суседзі.

Анатоль Ліс падчас працы на сваім панадворку.

Мінуў ужо год, як працуе і дзейнічае «электрастанцыя» Ліса. Дынамо зараджае тры 6-цівольтавыя акумулятары. Іхні ток сілкуе дзве невялікія лямпачкі і радыё. Інакш ўжо вечарам у хаце, не баляць ужо вочы пры чытанні кніжак, дзякуючы якім, Анатоль невялікім коштам пабудаваў сваю «электрастанцыю».

Паветраная «электрастанцыя» Анатоля Ліса.

Ці на гэтым канец? Не. Ліс любіць шмат майстраваць. Пабудаваў сабе невялічкую кузню і слясарню — у гаспадарцы ўсё патрапіць зрабіць сам — можа нават наладзіць і гадзіннік.

— Ліс мае залатыя рукі, — кажуць суседзі.

Шмат у гэтым ёсць праўды. З кніжкамі Анатоль ніколі не растаецца. Яго цвёрдая воля падмацаваная здабытымі з кніжак ведамі дазволіць яму зрабіць яшчэ неадну карысную справу.

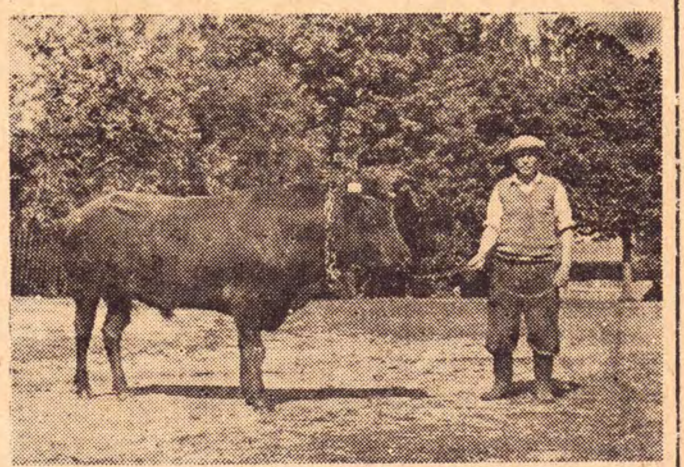
А можа хтось і з Вас, чытачы, паспрабуе ўнаследваць Ліса?

Тэкст і фота — А. О.

Дзве равесніцы

У вёсцы Сухінічы, Сакольскі павет, жыве дзве незвычайныя равесніцы — Кацярына Ганчарук і Фёкла Рукша, якія пражываюць ужо 105-ую вясну ў сваім жыцці. Нягледзячы на так пажылы век, яшчэ даволі добра бачаць, чуюць і расказваюць. (ся)

Бык Альбіна Мажэйкі

Альбін Мажэйка (вёска Сынкаўцы, Дуброўскі павет) гадуе вялікага племяннага быка, які важыць хіба з тону. З такой гадоўлі мог-бы ўзяць прыклад не адзін гаспадар. Горш, што гэты вялікі бык ёсць небяспечным для асяроддзя і найменшая няўвага можа трагічна скончыцца. І так, напрыклад, некалькі тыдняў назад, лёгкадумна выпушчана гэтага быка на пашу. Бык пачаў «гуляць»: забіў матку Мажэйкі, а пасля некалькі гадзін яшчэ ганяўся за людзьмі па вёсцы.

Як відаць, не толькі трэба ўмела выгадаваць такога звяра, але таксама трэба ўмела даглядаць яго, каб не пагражаў чалавечаму жыццю.

На здымку: Альбін Мажэйка з вёскі Сынаўцы, пав. Дуброва, і яго племянны бык.

Тэкст і фота — А. О.

Пякучыя справы сялян з надгранічных вёсак

Пасля вайны ў 1948 годзе адбылося ўстанаўленне мяжы паміж Польшчай, а СССР. У некаторых мясцовасцях выраўнана і выпраставана граніцу, у выніку чаго шмат вёсак знайшлося на баку Польшчы. Да гэткіх належыць вёска Ракавічы ў Дуброўскім павеце.

Вёска знайшлася ў Польшчы, Шмат гаспадароў засталося на невялічкіх палетках, якія мелі каля будынкаў. Сяляне звярталіся ў гэтай справе да розных улад, пісалі заявы, прасілі, каб як-небудзь наладзіць гэтую крыўду, але нідзе не атрымалі належнага адказу. Усюды прапанавалі ім выязджаць на Заходнія землі, або тлумачылі, што гэта «інтарэсы дзяржаў» і далей упарта маўчалі.

Сяляне не хочуць нідзе ехаць. Яны кажуць, што зямля, з якою іх разлучана, з дзеда прадзеда была іх уласнасцю, а сёння іх так скрыўдзілі.

Прычынена крыўду і ніхто нічым не заплаціў за яе. Сяляне нічога за гэта не атрымалі ад дзяржавы. Ці-ж могуць і будуць яны верыць у справядлівасць?

Гэтая праблема датычыць не толькі Ракавіч, але і шмат іншых мясцовасцей знаходзячыхся пры гранічнай паласе.

Ці, сапраўды, улады не могуць па-чалавечы пагаварыць з сялянствам, выясніць шмат спраў і знайсці нейкую развязку, гэтай пякучай праблемы?

— Думаю, што могуць, патрэбная тут толькі добрая ахвота.

(А. О.)

Зайграеш аж рэха панясецца

8 акардэонаў маркі «Вельтмайстэр» чакае на шчаслівіцаў, якія возьмуць удзел у вялікай Фестывальнай фантавай латарэі. Латарэйны білет каштуе толькі 5 злоты. Яго можна купіць у кожным кіёску «Рух».

За гэтую суму можаш выйграць сапраўды цэнны інструмант, які дасць табе многа здавальнення. Доказам можа быць усмешка на твары акардэаніста, змешчаная побач на здымку.

Не чакай ні хвіліны — купі білет!

ЗІНАІДА БАНДАРЫНА

Ой, рана на Івана

Працяг

(Старонкі маленства Янкі Купалы).

СМЕРЦЬ БАЦЬКІ.

З ліп і клёнаў ападала пажоўклае лісце. Вецер падхопліваў яго і нёс па дарогах. Пачырванелі гронкі рабіны на ўзлессі. Суха шасталі, пазвоньваючы лісцем, кранутыя чырванню асіны.

Дзень выдаўся сонечны. Неба сіняе, без воблачка. На голых іржышчах пасвіліся каровы і авечкі. «Самы раз капаць бульбу. У час і выберам усю», — думаў Янка, разворваючы баразну за баразной. Цяжкімі пластамі клалася па баках зямля, адкрываючы белыя і ружовыя клубні. Глыбока ў зямлю ўваходзіў бліскучы лямех. Янка варочае плугам гаспадарліва, каб нідзе не засталася бульбіна, каб не парэзаць не раструшчыць яе. Цяпер ён ужо стаў карміцелем сям'і. Другі год бацька амаль не падымаўся з ложка. Янка сам араў і сеяў, сам касіў, глыбокай восенню і зімой цэпам малаціў на таку жыта. Старэйшы ў сям'і, ён моўчкі, пакорліва прыняў на сябе ўсе клопаты па гаспадарцы, хоць і не ляжала да гэтага душа. Як-жа інакш?... Маці збілася з ног, даглядаючы хворага. Казік яшчэ малы... А сестры?... Сёстры, як маглі, дапамагалі старэйшаму брату. Вось і зараз ланцужком раскінуліся яны ўздоўж баразён, выбіраюць бульбу. Круглы плецены кошык намульвае тонкія, кволыя рукі Гэлі, драпае яе ногі. Нахіліўшыся на бок, яна цягне яго, і здаецца, вось-вось перакуліцца ў разору.

Янка спыніў каня, падышоў да сястры, узяў у яе кошык, лёгка занёс і высыпаў у кучу. Потым падхапіў на рукі маленькую Гэлю, падкінуў яе высока, а ставячы зноў на зямлю, паправіў на ёй сукенку, падцягнуў панчохі.

— Ты-ж шмат не падымай, Гэлечка, будзе цяжка... А як скончым бульбу выбіраць, я табе казку пачытаю.

Сказаў ён гэта, павярнуўся, каб ісці да каня і тут убачыў маці. Нацянькі па ўзараным полі бяжыць яна сюды, да іх... Выгляд у яе страшны: белая, як смерць, хустка з'ехала на плечы, вецер развявае валасы.

— Мама! Матуля! — крыкнуў Янка і кінуўся насустрач.

Абняў яе, прытуліў да сябе. Бянігда Іванаўна схавала ў яго на грудзях твар і глуха заплакала. Падышлі і сёстры, Казік, і яны прытуліліся да маці.

Янка баяўся варухнуцца, вымавіць слова. Ён адчуваў, як цяжкі клубок падступае да горла. Няхай-бы бурчэў бацька, лаяўся, толькі-б жыў... Перад вачыма ўсплывала бацькавая рука, высахлая, нязвыкла белая, з бугаркамі сініх жыл .. Няўжо ён ужо не падыме яе, не пакліча сына? Не запытае, якая ўрадзілася бульба, ці ўсё звезлі з поля...

Янка глядзіць удалячынь, на хату... Адтуль вее холадам, там смерць... Якая цяпер хата сіратлівая, бязлюдная... Як страшна будзе ўвайсці ў яе... Гэта паны даканалі бацьку, іх панская зямля высмактала з яго ўсю кроў, усе надзеі...

— Ясь, перапрагай каня! Па ксяндза паедзеш, сынку! Вы, дзяўчаткі, і ты, Казік, усе ідзіце ў лес па зеляніну. Тата памёр... Вось так яно, наша жыццё, і ідзе — у адны дзверы зайшоў, у другія выйшаў, і знаку няма, — глуха, адрывіста сказала Бянігда Іванаўна і зноў заплакала. Янка яшчэ раз абняў маці, пацалаваў яе рукі.

ПОШУКІ ПРАЎДЫ.

Мала калі цяпер даводзілася Янку чытаць, і ўсё-ж-такі чытаў. Малоціць на таку, а пры ім абавязкова кніжка, аловак, лісток паперы.

Спыніць сярод поля Янка вала з сахою, прысядзе на камені, дастане з-за пазухі кнігу і чытае, а бывае, і піша нешта на паперцы.

Гаспадарлівым, баявым рос малы Казік — ён дроў насячэ, жывёлу накорміць. Ды з такой ахвотай усё гэта робіць, што прыемна з боку на яго глядзець. Бянігда Іванаўна і суседзі інакш і не называюць Казю, як малым гаспадаром. Гаспадарлівымі раслі і сёстры, пераймалі, вучыліся ў мацеры. Аднойчы Гэля, якой ледзь споўнілася шэсць год, захацела сама згатаваць Янку вячэру. Дала ёй Бянігда Іванаўна ладны кавалак бараніны. Памыла яе Гэля, бачыла, як маці робіць, пасля пасаліла мяса, паклала ў чыгунок, туды цыбулі і бульбы накрышыла. Паставіла чыгунок у печ, а сама побач прысела. І да позняга ніхто не мог яе адарваць ад печкі: усё пільнавала, каб не згарэла бараніна. Прыехаў Янка позна вечарам з млына. Зайшоў у хату, пытаецца:

— То што я буду сягоння вячэраць?

А малая Гэля радуецца, крычыць:

— Вячэра ёсць! Гэта я табе, братачка, вячэру згатавала.

Казік таксама любіў старэйшага брата і вельмі хацеў падмяніць яго на рабоце. Часам яму ў гэтым і шанцавала.

З воласці перадалі на хутар, каб прыгналі на агляд коней.

*) Пачатак глядзі ў № 17, 18, 19, 20, 21. 22, 23. 24 і 25

Гістарычны помнік

Пасля шматлікіх паражэнняў панесеных так падчас трынаццацігадовай вайны, як і падчас баёў у 1519—1521 гадах, Ордэн Крыжаносцаў у 1525 годзе фармальна перастаў існаваць. Князь Альбрэхт апошні вялікі магістр Ордэна скінуў сутанны, ліквідаваў Ордэн, а яго землі прыняў як свецкае леннае княства з рук Польшчы.

Было гэта вельмі важнае гістарычнае здарэнне, якое ўвекавечнена ў розных постацях.

Але не будзем папярэджваць фактаў. Паводле падання, гранічныя стаўбы яшчэ Балеслаў Хробры заказаў забіваць, якіх сляды яшчэ цяпер можна сустрэць у Германіі.

Найдаўнейшы датаваны гранічны мураваны стоўб, знаходзіцца паміж аселішчам Просткі, а вёскай Богушы, над ракой Элк. Помнік гэты пастаўлена ў жніўні 1545 г. г. зн. дваццаць гадоў пазней пасля ліквідавання Ордэна ў выніку аддзялення ад Кароны гэтай часткі Прусіі, якую Зыгмунт і аддаў на ўласнасць брандэнбургскаму маркграфу Альбрахту.

У месцы, дзе зыходзіліся тры граніцы: Кароны, Літвы і Княжскай Прусіі, быў узнесены стоўб. На ім відавочны два каронныя гербы выкананыя рэльефам на пескавым камяні г. зн. з аднаго боку літоўская пагоня, а з другога — аднагаловы арол з літарай «S» на грудзях. Карона ўвенчана, а ніжэй ёсць дошка з лацінскім напісам. Дошку з арыгінальным напісам немцы знялі і перавезлі ў музей ў Каралеўцу, а на стаўбе пакінулі копію дош-

Прыслаў
Б. ЧЭСЛАУ

Бывай школа...

Дзе-ж паехаць на заканчэнне навучальнага года?

У Плёскі. Там найбольш нашых мілых юных карэспандэнтаў, найбольш падпісчыкаў «Нівы». Кожны дзень пошта прыносіць нам шмат пісем з Плёскаў.

*

Апошні дзень у школе. Насустрач нам ідзе вясёлая пяцёрка сямікласнікаў — гэта: Вольга Барташук, Ліда Міранюк, Вася і Міхась Міранюкі і Надзя Кішук. Усе яны ва ўрачыстым, прыўзнятым і вясёлым настроі. «Апошні дзень» у школе. Апошні раз загадчык школы Барыс Шаратуха і настаўніцы сабралі дзяцей на школьным панадворку.

Урачыстыя хвіліны. Уручэнне пасведчанняў. Перш атрымоўваюць выдатнікі. Дрыжачымі ад хвалявання рукамі бярэ пасведчанне Ліда Міранюк. У яе самыя пяцёркі. Хвалюецца яна тым больш, што яшчэ чакае яе ўступны экзамен у Беларускі агульнаадукацыйны ліцэй у Бельску. За ёю другі выдатнік — Вася Міранюк. Вася хоча быць настаўнікам. Ён будзе вучыцца ў Беларускім педагагічным ліцэі...

Потым «сямікласнікі» просяць загадчыка школы і настаўнікаў, і робяць на памятку здымак. Калісь будзе ён ім прыпамінаць бестурботныя школьныя гады.

Урэшце ў школьнай зале збіраюцца ўсе дзеці. Артыстычную частку пачынаюць «першакласнікі». Вось Валя Юзвюк дзіцячым галаском дэкламуе верш «Ужо ўзаўтра канікулы». Пасля выступае Аўгіння Сабалеўская з вершам «Гэй рабяты». Потым ідуць вершы: «Пісьмо да сяброў», «Верш аб міры» і іншыя.

Школьны хор выконвае шмат беларускіх і польскіх песень. Вылучаецца малады, даносны, звонкі галасок Вольгі Барташук. Варта было-б, каб гэтым голасам нехта зацікавіўся.

А потым ужо рассыпаліся дзеткі па ўсёй вёсцы. На парозе сустракалі іх зацікаўленыя бацькі, заглядваючы нецярпліва ў пасведчанні.

Гэтага дня прынеслі радасць у хату, толькі тыя дзеткі, якія праз цэлы год сумленна працавалі.

А. О.
І. Р.

Выпускнікі сёмага класа ў Плёсках, Бельскі павет, са сваімі настаўнікамі. Урачыстае ўручэнне пасведчанняў.

ТРЭБА ПАХВАЛІЦЬ

Трэба пахваліць ініцыятыву Галоўнага праўлення БГ-КТ, якое распачало цыкл лекцыяў аб гісторыі беларускага народа і яго багатай культуры.

Як бачым, амаль ва ўсіх вёсках, беларусы захавалі сваю родную мову, звычаі традыцыі — але мала што ведаюць з мінулага свайго народа. Што праўда маглі-б яны нешта аб тым прачытаць.

Аднак ведаем, як занядбаная беларуская асвета, асабліва сярод старэйшага пакалення. Па-другое, лягчэй людзям зразумець непасрэдны расказ лектара — жывое слова.

Таму нічога дзіўнага, што на лекцыю ў Гарадку, ужо з самага падвячорка пачалі зыходзіцца людзі. Старыя і маладыя — беларусы і нават палякі.

Лектар Пятро Ластаўка ў цёплых, сардэчных словах з уласцівай яму непасрэднасцю, паказаў усю веліч і багацце нашай гістарычнай мінуўшчыны. Кожны знайшоў для сябе адказ на хвалюючыя яго пытанні.

А калі лектар сказаў: — «Цэлы свет перойдзеш, а не знойдзеш такога народа, які сароміўся-б сваёй роднай мовы» — людзі спускалі галовы...

Усё гэта сведчыць аб тым, што такія лекцыі вельмі, патрэбны і не толькі ў Гарадку, Бельску ці ў Гайнаўцы, дзе старэнькім бабулькам сыпаліся слёзы з вачэй, мала таго, яны нават дамагаліся чытаць гэткія лекцыі па радыё, надрукаваць іх асобнай брашурай. Гэткія лекцыі патрэбны ва ўсіх мясцовасцях, дзе жывуць беларусы, а нават і палякі.

Трэба праўду сказаць. Пятро Ластаўка, добры лектар. Ён патрапіў і ў цягніку і ў аўтобусе зацікавіць маладых і старэйшых. Спяваў з моладдзю беларускія песні, выкарыстоўваў кожную хвіліну, каб хоць у некалькіх сказах сказаць нешта аб беларускіх пісьменніках, аб роднай мове.

Р.

ВІКТАР ШВЕД.

ЯНКУ КУПАЛУ

Мо' быць касцёр апошні дагараў
Пасля купалаўскай прыгожай ночы ўлетку,
Ці нейкі хлопец у бары блукаў,
Каб знайсці недзе папараці кветку,

Калі радзіўся будучы пясняр, —
Якога родная старонка ўзгадавала —
Магутнай песні сонечны ўладар,
Паэт з натхнёнаю душой — Купала.

Паэт — змагар, ты клікаў знішчыць лад
Прыгону, падняволення, нязгоды,
Каб Беларусь пачэсны свой пасад
Магла заняць сярод другіх народаў.

Ты верыў, што мінецца цьма, абман,
І светлай раніцы надыйдзе час чароўны,
Калі ў сям'і нялічанай славян.
Народ наш будзе жыць як роўны з роўным.

Твой голас зазвінеў, як гучны звон,
Глухіх і сонных змусіў ён падняцца,
І зварухнуўся не адзін Лявон
З магутным клічам: хочам людзьмі звацца!

Ты ў вершах многа дум і мар сабраў,
Пякучых слёз грамадскасці галоднай.
Ты ў сэрцах беларусаў абуджаў
Пачуццё мовы, гордасці народнай.

Збыліся мары, сёння твой народ
Жыве шчаслівы ў сям'і вольнай, новай.
Цябе няма між намі многа год
Але тваё чуваць усюды слова.

Здаецца нам, што ты жывеш пясняр,
Што зноў зайграюць твае гуслі звонка
І зноў тваёй цудоўнай песні чар
Пальецца над шчасліваю старонкай.

Ты будзеш жыць, паэт, ты не памрэш,
Хоць смерць цябе каварная забрала,
У томах вершаў вечна ты жывеш
І ў нашых сэрцах, дарагі Купала!

Варшава, 25.VI.1957 г.

Яшчэ і поўгода не прайшло з дня смерці бацькі, а Янка — поўны гаспадар, за работай свету не бачыць. Казік аж гарыць, так хочацца яму самому з коньмі пабываць у валасці. Калі дазволілі, ён і сядлаць каня не стаў. Накінуў на сябе кажушок, ускочыў верхам на каня, другога за вуздзечку прыхапіў і паімчаў у воласць за дзесяць кіламетраў. К вечару адтуль вярнуўся, сказаў маці і Янку пра сваіх коней:

— Каму такія падлы патрэбны? Ніхто іх пісаць не захацеў.

А сказаўшы гэта, палез на ляжанку грэцца. Лёг там і не змог устаць, паліла яго гарачка, трызніў. Янка прывёз урача. Маці паклала яму на стале залаты чырвонец. Урач паглядзеў Казю і прызнаў шкарлятыну. Грошай узяў толькі палову, бо сказаў, што Казю ратаваць позна.

Услед за Казем на шкарлятыну адна за адной захварэлі ўсе сёстры.

Кідалася ў гарачцы маленькая Гэля, прасіла:

— Ясік, ка-азку.

— Пі-і-іць, п-і-і-іць... — стагнаў Казік.

І казкі расказваў Янка, і ваду падаваў, і лякарства. Нічога не дапамагло. Памёр брат. За ім малодшыя сёстры Сабіна і Гэля.

Да Янкі ніяк не даходзіла: што-ж гэта такое адбываецца? Сваім дыханнем спрабаваў ён ажывіць, абагрэць маленькае пахаладзелае цельца Гэлі. Ледзь хадзіла знясіленая маці, і сам Янка страціў сілы. Змрочным, страшным, безвыходным усё здавалася дома, дзе стаялі тры маленькія труны. Быццам столь апусцілася, як века труны.

Пахла сырой зямлёю. Нічога не разумеючы, Янка стаяў перад ксяндзом. Той патрабаваў падвойнай платы за дзяўчынак, паўтараючы, як малітву:

— За адну галаву адна плата, за другую другая... Пан бог бачыць, не буду інакш хаваць...

Бянігда Іванаўна аддала яму скруткі лепшага палатна, сабрала ўсё да капейкі...

Доўга ўпіраўся ксёндз, доўга стаяў перад ім збялелы ад гневу Янка.

— Няможна без крыжа і малітвы хаваць маіх птушанят нявінных... — заломваючы рукі, упрошвала маці.

Пасля пахавання ўсю зіму і весну хадзіў Янка пануры, маўклівы. Дзе знайсці выхад? Не адна іх сям'я такая няшчасная, стогне вакол народ... Блукаюць думкі ў галаве Янкі, мацнее яго нянавісць да паноў- багацеяў:

У палацах п'юць, гуляюць,
Свецяцца агні...
Мяне-ж з хаты выганяюць...
Вось тут і жыві...

Нараджаюцца гэтыя радкі на полі, і, знайшоўшы хвілінку, Ясь забіраецца ў густыя зараснікі і спрабуе запісаць іх там на паперу. Толькі-б ніхто яму не перашкодзіў. Увесь боль, увесь гнеў свабодна выліваецца ў вершах:

Няма хлеба, няма солі,
Вось тут і жыві...

Подых лесу, звон касы, шум вады на старым млыне — усё дапамагала Янку не адарвацца ад свайго верша, які нараджаецца, просіцца ў свет. Адну песьню не дапісаў, пайшоў касіць і нарадзілася другая, таксама просіцца на паперу.

Ляжа ўвечары Янка на тапчан, заплюшчыць вочы. Чакае, пакуль усе паснуць і стане ціха. Тады сярод ночы запальвае ён газніцу, ставіць яе ля сябе і піша, піша аж да раніцы.

Хутка сярод суседзяў пайшлі чуткі:

— Луцэвіч пра паноў вершы складае!

— Сам вялікім панам хоча стаць!

— Шкада яго маці, удава... Такога сына адна чакае — турма...

Дайшлі гэтыя размовы да Бянігды Іванаўны Маўчала. Прыглядалася. Аднойчы не вытрымала. Прысела побач з Янкам на ганку, загаварылі:

— Скажы, Ясь, як жыць будзем? Бацькі няма... Ты ўсё кніжкі чытаеш ды вершы пішаш... Дабром гэта не скончыцца... Што ты сабе думаеш?! Ці-ж ты хлеб з гэтага будзеш есці!

— Мама... — усхвалявана адказаў Янка. — Хацела-б ты, каб бацька вярнуўся з таго свету і зноў стаў-бы жыць з намі?!

— Чаму-ж, дзетка, не хацела-б... Ой, як-бы яшчэ хацела...

— Як табе хочацца, каб бацька вярнуўся да цябе, так мне хочацца пісаць. Нельга вярнуць бацьку да нас, нельга забараніць мне складаць вершы...

На наступны дзень Янка апрануўся па-дарожнаму, павесіў за спіну свой куфэрак з кнігамі:

— Пайду я, мама...

—Куды ты пойдзеш, Ясік, павошта?

— Пайду праўду шукаць... Трэба-ж дзе-небудзь на работу стаць.

Моўчкі з парога ўслед сыну глядзела Бянігда Іванаўна, па шчаках яе цяклі слёзы. А ён — прамы, стройны, як малады дубок, — ішоў, не аглядаючыся назад, перасякаючы сенажаць, крынічную рачулку, зялёную сцяжынку, якая бегла ў лес. Ішоў ён і, ў душы нараджаліся новыя словы:

За праўду, за шчасце, за лепшую долю
Вазьміся, мой дружа, пастой!

КАНЕЦ

МАЛАДЫЯ КРЫЛЫ...

Для Веры Чэмель ніколі не снілася, што яна будзе лётчыцай. Сёння яна нават і не памятае, дзе і калі ёй зрадзілася гэта думка. Ці тады, калі першы раз убачыла шэры самалёт на блакітным небе, ці тады, у школе, калі вучылася вершы пра лётчыкаў?... Ёй здаецца, што яна з гэтымі жалезнымі крыламі нарадзілася.

Калі іншыя дзяўчыны браліся за кудзелю, за шыццё, альбо да гародніх работаў — то Вера рвалася... лятаць. Такі ўжо быў з яе выралак. З васьмёра дзяцей, маці толькі з ёю такі клопат мела.

— Каб гэта яшчэ хлопец — гаварыла — але дзяўчына, ані ў нашым Дзернякове, ані нават у Міхалове ніколі не было чуваць, каб хтосьці лятаў.

Вось такая Тамарка будзе працаваць у шпіталі. Гэта карысна, і не аднаму прыслугу ададасць... Такім чынам нават паволі і ўгаварылі Веру, што гэта не для дзяўчыны работа. Тады яна хацела быць хаця бліжэй самалётаў, чуць іх даносны звонкі, гул, які ставаўся ёй сапраўднай музыкай і пачала працаваць у канцылярыі на аэрадроме. Потым ужо ўсё адно за другім пайшло. Тэарэтычны курс планерны, потым практычны. Усё на пяцёрках. А потым маторны курс і незабыўнае ўражанне першага самастойнага палёту.

Механік агледзіў машыну. Некалькі сот магутных птахаў тытанняй сілай рванула ўперад.

Крыху дрыжэла сэрца Веры перад першым самастойным палётам.

Дык будзе ляцець сама... адна. Старцёр даў флажком знак, «поўны газ» і машына, як шалёная рванула ўперад.

Але хай далей расказвае сама Вера.

— «Здавалася мне, што машына ніколі не адарвецца ад зямлі. Але ўжо чую, што машына не скача, зрабілася ціха і я плыву ў паветры. Аэрадром, ангары, сталіся зусім малымі, людзі поўзалі там як мурашкі...

Яшчэ не давяраю, што я лячу сама, але пустая кабіна інструктара і лёгкасць руля гавораць, што я тут зусім адна і дзеля таго ніколі я не пачулася такая адзінокая, як тады, завешаная паміж небам і зямлёй, лецячы некалькі сот кілометраў у гадзіну.

— Але выраслі мне крылы — прыйшло мне на думку — і я магу іх згубіць. І пачулася я раптам такая моцная,

Вера Чэмель — лётчыца.

такая сільная — зноў як ніколі».

Які прыгожы і чароўны свет з самалёта. Якісьці іншы, казачны...

На блакітным небе паміж серабрыстымі хмарамі, паміж птушкамі плыве чалавек. Пад табой перасоўваюцца рознакаляровыя плямы. Там цёмназялёны лес, а ў ім бліскучая пляма возера, далей белая істужка далёкай шасэ, то зноў блішчаць дзве простыя рэйкі, а на іх і не заўважыць цягніка, каб не плюмаж белага дыму. Перасоўваюцца вёсачкі з хаткамі як скрынкі ад запалак.

Гэта-ж там яе родная вёска — Дзернякова, а яна над ёю, як птушка ляціць. У нізе там летні, гарачы дзень, а тут так прыемна халодзіць вецер. Хацелася спяваць і крычаць з радасці, сілы і маладосці.

Эх — не ўяўляеце сабе, як у гэтым першым самастойным палёце хацелася-б сцягнуць рычаг руля і глайсерам гнаць уніз, проста ў зямлю, а потым адцягнуць ад сябе руль і стралою выйсці ізноў угору, пад воблакі, пад самае сонца.

Але на ўсё гэта будзе яшчэ пара. Цяпер трэба выканаць пастаўленае інструктарам заданне, які на зямлі назірае за яе палётам.

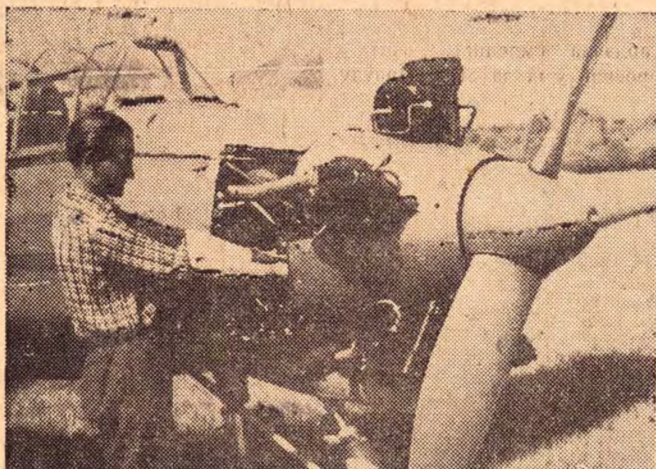
Пара прызямліцца. Гэта «самая трудная фігура акрабатыкі» як гавораць старыя пілоты. Каб прывязаць руль і ўключыць матор — то самалёт без пілота можа пайсці ўгору. Але прызямліцца? І з гэтым пайшло Веры як найлепш. Машына спакойна села на зямлю, дзе такая цеплыня і ціхенька звіняць на кветках пчолы. Зусім іншы свет. Аказалася, што Вера выканала свае першае заданне на выдатна.

Шмат часу прайшло ад той хвіліны. Цяпер Вера Чэмель усё гэта ўспамінае з усмешкай.

Яна — простая дзяўчына з Дзернякова, якой нядаўна гаварылі, каб нават не важылася лятаць, бо самалёт — то не веласіпед — яна цяпер з'яўляецца інструктарам пілатажа.

Вучыць лятаць іншых хлопцаў і дзяўчат, якім сняцца здавалася-б недасягальныя крылы.

І. РЫБІНСКІ
Фото — аўтара

Механік праверыў машыну...

Вера Чэмель вучыць сваіх сяброў.

Рыбы, увага!

У Англіі распачата выраб установак, якія дазваляюць назіраць рух рыбы ў моры (нават на глыбіні 1.000 м). Лёгка сабе ўявіць значэнне гэтых установак для рыбакоў. Варта яшчэ дадаць, што гэтыя ўстаноўкі дапамагаюць удакладніць месцазнаходжанне затопленых караблёў.

Парады гаспадарам

Пазнай хваробы памідораў

На памідоры і гуркі нападаюць хваробы і шкоднікі, якія неаднаразова зніжаюць плён. Папулярнай хваробай памідораў з'яўляецца зараза бульбы (зараза земнячана). Лісцё ахопленае гэтай хваробай жаўцее, пасля робіцца карычневымі. Асабліва развіваецца хвароба пры халоднай і дажджавой пагодзе. Пасля хвароба пераходзіць на плады. На пладах памідораў з'яўляюцца карычневыя плямы. Гэту хваробу можна знішчыць апырскваючы памідоры тры разы 1-працэнтным Бардоўскім растворам. Першае апырскванне трэба правесці ў канцы месяца чэрвеня або на пачатку ліпеня; другое і трэцяе апырскванне — даць у тры нядзелі пазней.

Другім спосабам знішчэння хваробы з'яўляецца вырыванне хворых пладоў. Папулярнай хваробай памідораў з'яўляецца таксама шэрая плямістасць лісцей (шэра плямістосць). На лісцях памідораў паказваюцца шэра-карычневыя плямы, якія пазней засыхаюць. Знішчыць гэту хваробу можна апырскваючы памідоры некалькі разоў — што тры нядзелі — 1-працэнтным Бардоўскім растворам.

Хваробай памідораў з'яўляецца таксама чорная плямістасць пладоў. Лісце памідораў пакрываецца цёмна - карычневымі плямамі, якія пасля пакрываюць цэлае лісце. Калі на кусціку памідора з'явіцца лопнуўшы плод (памідор) нападае на яго хвароба. Знішчаем гэтую хваробу абрываючы заражанае лісце і памідоры, або апырскваючы 1-працэнтным Бардоўскім растворам.

На памідоры нападаюць таксама вірусовыя хваробы, якія скручваюць лісце, (беражкі лісцяў звіваюцца ўгору) або ў форме мазаікі, дзе паяўляюцца жоўтыя і цёмназялёныя плямы на цэлых лісцях.

Каб пазбегнуць гэтых хвароб, патрэбна: — дабіраць устойлівыя гатункі памідораў; насенне павінна быць чыстае і ад здаровых раслін памідораў; заражаныя расліны трэба вырваць з гароду і знішчыць; вынішчыць мошкі, якія пераносяць вірусовыя хваробы. Мошкі можам знішчыць нікатынавым растворам, дадаючы да яго шэрага мыла.

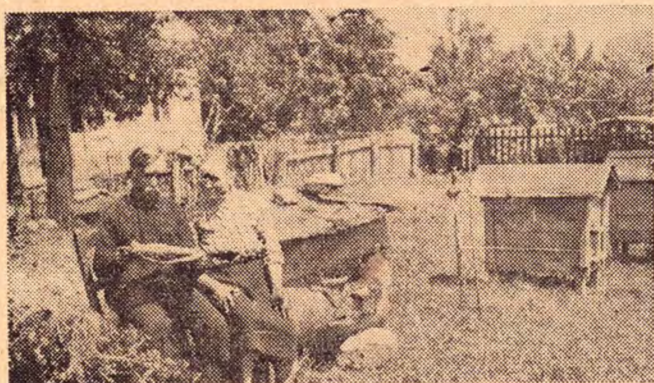
Інж. ВІТАЛІ МІРОН

ДЗЕДКА, БАБКА І... КНІЖКА

Шмат казак пачынаецца ад слоў: «Жыў сабе дзед і баба...».

Мы сваё апавяданне (аднак выбачайце, гэта не казка), таксама распачнем ад слоў:

— Жывуць сабе дзедка і бабка ў невялікай вёсачцы Вызгі, Сакольскі павет. Ён мае больш чым 70 гадоў, а яна — 70. Гэта Мікола і Ганна Клубовічы. Тут жылі іх дзяды, прадзеды, тут і яны нарадзіліся, выраслі, пакахаліся, а пасля пажаніліся. Дзеду Міколе некалі за цара-бацюшкі ўдалося закончыць 3 аддзелы вясковай школы. Бабцы Ганне, нажаль, не давялося сустрэцца з асветай і яна па сённяшні дзень засталася непісьменнай.

70-цігадовы Мікола Клубовіч з'яўляецца вялікім любіцелям беларускай літаратуры.

Дзедка Мікола ад самага маленства палюбіў кніжку. І хоць нялёгкая праца земляроба, не давала яму вялікіх магчымасцяў заспакаення духовага голаду, усё-такі дзед Мікола ніколі не расставаўся з кніжкай. Ён заўсёды знайшоў час і прагна чытаў. Найлепшым слухачом дзеда Міколы, была бабка Ганна. Бывала, сядуць яны ў садочку пад расцвіўшай яблыняй, раскрые дзед кніжку, ды пачне чытаць. А бабка Ганна слухае, наслухацца не можа. Перад ёй быццам свет раскрываецца.

— Эх і цуды дзіўныя ў гэтых кніжках — захапляецца бабка.

Першая сусветная вайна парушыла спакойнае жыццё дзеда і бабкі. Дзед Мікола, з вінтоўкай у руках, пайшоў змагацца за цара-бацюшку і матушку Расію. Бабка паехала ў далёкую Сібір. Бязлітасная вайна разбурыла спакойнае сямейнае гняздо.

Дзе-ж дзед Мікола не пабываў. Ён схадзіў уздоўж і ў поперак вялікую Расію. Насампершт біў прусакоў. Пасля прыйшоў бурлівы кастрычнік, бурай прайшоў па матушцы Расіі і змёў «яго імператарскае вялічаства» — цара-бацюшку.

Рэвалюцыя адкрыла дзеду Міколе вочы на свет. Ён многа чаго зразумеў. Таму ў радах Чырвонай арміі, з ярасцю граміў усялякую «контру» пачаўшы ад Дзенікіна, а скончыўшы на Калчаку. А пасля дзед з бабкай вярнуліся ў сваё разбуранае гняздо. Засталі тут самыя папялішчы. Дзед з бабкай нацягнулі жылы, пакуль прывялі да сякога-такога парадку сваю гаспадарку.

Ішлі гады. Над светам праляцела II-гая сусветная вайна. Давялося перажыць фашысцкую акупацыю, тэрор. Аднак дзед Мікола, нават у цемры акупацыйнай ночы не пакідаў сваіх найлепшых сяброў — кніжак.

Па вызваленні дзедавы сыны, выехалі ў горад. Там пажаніліся. Добра жывуць. А дзед з бабкай, зноў засталіся адны. Ніяк яны не могуць пакінуць сваю маляўнічую аколіцу, родную вёску, хатку, садочак і пасеку, якую дзед Мікола з любоўю даглядае.

Дзед Мікола з'яўляецца вялікім любіцелям свaёй беларускай літаратуры. Ён нават на памяць ведае некаторыя творы Я. Купалы і Я. Коласа. Сцены яго хаткі выклеяныя прыгожымі малюнкамі з беларускіх часопісаў. Ён таксама ад самага пачатку з'яўляецца падпісчыкам «Нівы».

Усе нумары «Нівы», роўненька зложаныя, ляжаць у яго дзеравяным чамаданчыку. Дзед Мікола сцеражэ іх, як вока ў галаве.

Часта вечарам, у акне хаткі дзеда Міколы, мігціць агеньчык нафтавай лямпы. У такія вечары пакой дзедавай хаткі біткам набіты аднавяскоўцамі. Прыходзяць сюды малыя, моладзь, старэйшыя жыхары вёскі.

Дзед Мікола адчыняе свой дзеравяны куфэрак, выкручвае кнот у лямпе і пачынае чытаць ім «Ніву».

Такіх трэба нам як найбольш...

(в і а)

Супольна чытаем і абмяркоўваем

Часта на пасяджэннях калектыву рэдакцыі думаем, аб якіх праблемах пісаць, каб «Ніва» была цікавейшыя, каб адлюстроўвала штодзённае жыццё нашых чытачоў і кранала найважнейшыя справы на шага жыцця.

Журналісты прабываючы ў камандзіроўках, гутарачы з людзьмі стараюцца «выхапіць» усё цікавае. Таксама нашы чытачы пішуць да нас аб тым, што-б хацелі бачыць на старонках «Нівы».

Гэта нам несумненна дапамагае ў працы. Такім чынам мы трымаем сувязь з чытачамі. Але нашы гутаркі з чытачамі, лісты, якія мы атрымліваем не вырашаюць да канца усіх спраў.

Мала маем прапаноў з боку «калектыўнага чытача», які пісаў-бы аб праблемах хвалюючых грамадства вёскі ці павета.

Праязджаючы ў прыгожы, летні дзень праз вёску (найчасцей у нядзелю), вельмі часта можам спаткаць групы людзей седзячых на лаўцы, ці ў халадку. Гутараць яны аб справах сваёй вёскі, сваёй аколіцы... Нажаль мала мы бачым сялян, якія супольна чыталі-б «Ніву» і абмяркоўвалі змешчаныя ў ёй артыкулы.

А ці-ж не можна супольна пачытаць «Ніву»? Абмеркаваць некаторыя артыкулы, сказаць, што цікавае, а што не, пагутарыць на тэму «аб чым трэба было-б напісаць у «Ніве».

Думаем, што гэта можна зрабіць. А пасля і напісаць у рэдакцыю ліст.

Такое вось супольнае чытанне і абмеркаванне «Нівы», мы і называем «калектыўным чытачом».

Мы хочам, каб «калектыўных чытачоў» было ўсё больш. Гэта нам усім дапаможа ў працы.

Напэўна з сярод удзельнікаў вясковых клубаў знойдуцца ахвотныя людзі, якія раз у тыдзень пагутараць аб успамянутай справе.

Такая форма супрацоўніцтва паміж рэдакцыяй і чытачамі напэўна прычыніцца да ліквідацыі не аднаго зла ў нашай вёсцы ці аколіцы.

Дэвізы ляжаць ля Нараўкі

У №14 «Нівы» мы пісалі, што ў аколіцы Нараўкі (3 км ад мястэчка) знаходзяцца пакладзі жалезнай руды.

Аказваецца такой руды на Беласточчыне ёсць шмат і ў іншых мясцовасцях.

Вось нядаўна прадстаўніку нашай рэдакцыі расказвалі сяляне вёскі Лука, што жалезную руду, — побач іх вёскі. — капалі немцы ўжо ў 1915 годзе і вывозілі ў Нямеччыну.

У сувязі з гэтым насоўваецца пытанне, чаму сёння тысячы тон яе ляжыць побач нашых рэк і дагэтуль ніхто не паклапаціўся, каб яе эксплуатаваць.

Ці лепей гатову руду купляць заграніцай?

Нам здаецца, што, каб выкарыстаць гэтую руду — не трэба будаваць шахты, таму што яна ляжыць плытка (30—40 сантыметраў у зямлі. Сяляне самі яе выкапаюць і давязуць да вагона. Трэба толькі зарганізаваць скуп руды.

Такім чынам можам заашчадзіць шмат дэвізаў.

А можа гэтай справай зацікавіцца міністэрства металургіі і энергетыкі?

(м. б.)

Здабывае сэрцы

Вёска Слоя у Сакольскім павеце — гэта даволі вялікая вёска. Ёсць у ёй бібліятэчны пункт Шудзялаўскай Грамадскай бібліятэкі, якім кіруе Уладзімір Якімец. Не так даўно пункт атрымаў каля 25-ці тамоў беларускай літаратуры.

Уладзімір Якімец любіць сваё роднае слова — умела прапануе творы беларускіх аўтараў сваім чытачам. Іван Макарэвіч, Сяргей Стэфановіч, Ніна Прымака, Іван Меляховіч, Алесь Макарэвіч і іншыя, палюбілі творы Янкі Купалы, Змітрака Бялулі, Максіма Танка і г. д.

Беларускае друкаванае слова здабывае сэрцы беларусаў!...

(СЯ)

Галас маюць Баброўнікі

«Атрымаўшы газету «Ніву» з 16.VI 1957 года і прачытаўшы нататку аба мне і маёй краме — што няма солі, цукру і мукі — заяўляю, што гэта няправільна паінфармавалі. У сучасны момант у краме ёсць 4.000 кг солі, 1.500 кг мукі і 250 кг цукру. Ніколі яшчэ не здарылася так, каб нестала гэтых прадуктаў.

Што да піва — то праўда, што ёсць яго крыху малавата, бо даюць усяго каля 100 бутэляк у месяц. Для ГС — Гарадок не аплачваецца вазіць піва ў бутэльках, а крана ў краме няма.

А што датычыць гандлю ў краме, то я сваіх 8 гадзін заўсёды прастаю, не лічачы і гэтага, што часта па-за службовымі гадзінамі прыходзяць да мяне людзі і просяць, каб прадаў ім тое ці іншае, бо ўдзень не мелі часу!»

Так піша ў рэдакцыю «Нівы» Аркадзь Дарожка, які працуе прадаўшчыком у краме ГС-а ў Баброўніках (Беластоцкі павет).

А што на гэта скажуць кліенты Аркадзя Дарожкі?

Сарганізавана гурток гаспадынь у Гарнове

Нядаўна ў вёсцы Гарнова (Семятыцкага павета) сарганізавана гурток гаспадынь, які налічвае 20 членаў. Члены гуртка прыймаюць удзел у трох конкурсах: па гадоўлі курэй, свіней і кароў.

У сучасны момант удзельніцы конкурса купілі 1.180 куранят.

З мэтай ажыццяўлення сваіх пастаноў вырашана пабудаваць 3 хлявы і 2 куратнікі для жывёлы і курэй. У гэтай мэце складзена заяву ў Павятовым праўленні ЗСХ у Семятычах з просьбай аб надзеле 5-ці тон цэменту. Дагэтуль гурток з Гарнова цэменту не атрымаў. А шкада.

М. КАНЮКА
Тарнова

Расце колькасць гурткоў мастацкай самадзейнасці

У апошнім часе ў Бельскім павеце назіраецца вялікае зацікаўленне моладзі ў напрамку арганізавання гуртКоў мастацкай самадзейнасці.

У кароткі перыяд у гэтым павеце сарганізавана 8 танцавальных гуртКоў, 8 драматычных і 10 харавых.

Выдзяляецца з сярод іх 20-ці асабовы танцавальны гурток пры Павятовым праўленні БГ-КТ і драматычны ў Аўгустове. Успамянутыя калектывы ўжо некалькі разоў выступалі навет і за межамі свайго павета.

Аб гэтым трэба ведаць

Заўсёды так ёсць, што калі няма запасных часцей да сельскагаспадарчых машын, тады вельмі многа ёсць куплячых, а калі ёсць, ніхто не купляе. Асабліва кепска кожны год з запаснымі часцямі летам, тады калі яны патрэбны. Аднак многія сяляне аб гэтым забываюцца.

Цяпер ва ўсіх магазінах ПЗ ГОМ у Беластоцкім ваяводстве ёсць усялякіх запасных часцей да сельскагаспадарчых машын, вартасць якіх выносіць 2 1/2 міл. зл. Але імі пакуль што не цікавяцца сяляне. Найгорш з гэтай справай у Семятыцкім павеце.

З свайго боку радзім сялянам не адкладваць на пазней пакупку патрэбных часцей да жняярак, малатарняў, сеялак і г. д.

М. Х.

Яна затрувае жыццё

Ва ўсёй краіне гаворыцца аб барацьбе з алкагалізмам. Алкаголь прыносіць няшчасце многім сем'ям. Але некаторыя наадварот, быццам спецыяльна, распаўсюджваюць гарэлку, бачаць у ёй крыніцу свайго даходу. Вось напрыклад Аўгіння Сідарук з вёскі Мякішы, Бельскага павета, нелегальна таргуе гарэлкай. Налаговыя п'яніцы днём і ноччу, калі хто зажадае, могуць дастаць у яе гарэлку.

Затрувае яна жыццё многім жанчынам.

У мінулым тыдні, у Гайнаўцы, Бельску і Гарадку, лектар БГ-КТ П. Ластаўка прачытаў лекцыю «Кароткі нарыс па гісторыі беларускага народа». Агульна лекцыю праслухала каля 1.000 асоб.

На здымку: Публічнасць Гарадка, якая з вялікім зацікаўленнем слухала лекцыю П. Ластаўкі.

Іх першы баль... і мой

Паплылі першыя такты музыкі і першыя пары.

Матуральны баль... Гэтае пачуццё было мне дагэтуль зусім чужое. Матуру — з яе ўсімі радасцямі і смуткамі я перажываў, сам. З 22 вучняў - экстэрністаў толькі я і мой сябра, нас двух злажылі экзамен. Які-ж тады мог быць матуральны баль? Выпілі мы з сябрам па чарцы і раз'ехаліся.

Такія былі калісь умовы вучобы. І дзеля таго я так ахвотна прыняў запрашэнне дырэктара Беларускага ліцэя ў Бельску - Падляскім, Яраслава Васільевіча К[illegible]ча.

*

Школьныя залы ўпрыгожаныя зеленню. Паплылі першыя такты музыкі і першыя пары. Звінныя, прыгожыя, маладыя. Аж дзіўна, калі яны гэта так танцаваць навучыліся?...

Але сёння — сёння ў іх самы шчаслівы дзень. Сярод іх вылучаецца самая прыгажэйшая пара: Ганначка Міхальчук і Вася Ляшкевіч. Ганначка запісалася на Беларускую філалогію, а Вася — Політэхнікум. Але я ўпэўнены, што Вася зусім не пра Політэхнікум Ганначцы гаворыць, калі яна так шчыра і сардэчна смяецца... Потым просяць усіх за стол. Праўду кажучы не за стол, а за сталы, бо ці-ж памясціліся-б за адным сталом больш 150 асоб? Добры гаспадар з Яраслава Васільевіча.

У гэтакіх урачыстых выпадках пераважна пачынаюцца прамовы. І вось, апошні раз, звяртаецца да былых сваіх вучняў Яраслаў Васільевіч. Як добры бацька, радзіць ім, як маюць паводзіць сябе ў сваім будучым жыцці. Каб шанавалі працу, каб шанавалі кожнага чалавека без розніцы па яго нацыянальнасць, каб былі лепшымі сынамі свайго народа...

Ад імя моладзі выступіла Жэня Дуброўская. У кароткіх словах падзякавала за дагэтулешнюю бацькоўскую апеку. Падняліся чаркі. А потым ізноў забава.

Старэйшыя, пераважна бацькі амаль зусім не танцавалі. Яны з радасцю сачылі за сваімі найміленшымі дзяцьмі.

І. ВЕРАС
Здымкі аўтара

...Вася зусім не пра Політэхнікум Ганначцы гаворыць, калі яна так шчыра і сардэчна смяецца.

Адказы рэдакцыі

Я купіў у МГД мэблю на сплату ў ратах па 300 зл. штомесяц. Грошы перасылаў поштай. Апошнюю рату сплаціў у сакавіку гэтага года, але нядаўна атрымаў ад МГД пісьмо з паданнем заплаты за месяц люты, за які я грошы пераслаў яшчэ на пачатку лютага і атрымаў пасведчанне пошты аб наданні грошай. МГД твердзіць, што грошы не атрымала і накіравала справу ў суд. Ці можа суд судзіць мяне за 300 зл., якія я ўжо заплаціў?

Адказ: Вы павінны зараз-жа звярнуцца з рэкламацыяй на пошту. Пошта мусіць выясніць, што сталася з Вашымі грашмі. Калі праз якуюсь памылку пошта не даручыла грошы МГД — то яна зробіць гэта зараз і павядоміць Вас аб гэтым. Гэта паведамленне прадставіце ў судзе. Калі-ж пошта грошы МГД даручыла — то паведамленне пошты аб гэтым трэба таксама злажыць у судзе.

Прадстаўленне ў судзе самага толькі пасведчання пошты, што Вы грошы на пошту паддалі — яшчэ недастаткова. Паводле абавязваючага права Вы звальняецеся ад даўгу толькі пасля таго, як МГД атрымае грошы. Сама перасылка грошай поштай не звальняе ад даўгу, і калі Вы не дакажаце, што МГД грошы атрымала, то міма прадстаўленага пасведчання пошты аб высылцы грошай, суд можа засудзіць Вас, каб сплаціць належную МГД рату за люты разам з судовымі коштамі.

В. С.

Складчыны

на Выдавецкі фонд Беларускага грамадска - культурнага таварыства ў Беластоку.

486. Т. Германюк, Аўгустова — 100 зл.
487. В. Палоцкі — 20 зл.
488. А. Гібка, Тчэў — 100 зл.
489. Пачатковая школа ў Семяноўцы, Семятыцкі пав. — 130 зл 70 гр.
490. Жыхары з Гарадка — 197 зл.

Звяртаемся далей да нашых чытачоў, якія любяць беларускае друкаванае слова з заклікам, уплачвайце добраахвотныя складчыны на Выдавецкі фонд.

Ці надпісаўся ўжо на „НІВУ" на III квартал 1957 г.

Сіямская кошачка

Не думайце мае дарагія, што я захварэў на модную заходнюю хваробу. Ад нядаўна некаторыя з сярод нас адкінуліся ад нашага роднага, за тое ж з цялячым захапленнем успрымаюць усялякія заходнія дробязі і гатовы навет амерыканскую туалетную паперу захоўваць на памятку, як цэнную рэліквію.

Скажу вам адкрыта, мне захацелася купіць усяго толькі сіямскую кошачку, такую, якія ў Варшаве прадаюцца.

Некалькі дзён я энергічна бегаў, шукаў кошку, але дарма. Вулічныя прадаўцы прапанавалі загранічныя лязо, ерэбчыкі, шчоткачкі да зубоў, якія, хоць і мелі шэрсць, аднак не былі падобныя на сіямскую кошку. Калі я панаракаў ў рад сябрам на сваё бясплодныя пошукі, сябра задумаўся, пацёр ладонню падбародак, потым сказаў:

— Разумею тваю страсць да сіямскай кошкі, але адкуль возьмеш сіямскіх мышэй.

— Пры чым тут мышы, шукаю толькі кошачку — запярэчыў я.

— Сіямская кошачка прывыкла лапаць сіямскія мышы, — слушна заўважыў сябра.

Здзіўлены гэткай логікай, я няўпэўнена вымавіў: — Аб сіямскіх мышах я чічога не ведаю, толькі аб сланах нешта чуў.

— Слон надта вялікі для кошкі, сумняваюся, ці будзе сіямская кошка іграць са сланом, — іроны заўважыў сябра.

— Можа і будзе. Наша сакратарка невялікая, худзенькая, а бегае за тлустым вялікаием нашым дырэктарам — адказаў я спадзяваючыся пераканаць сябра.

— Гэта зусім іншая справа; не здаваўся сябра і дабавіў:

— А чаму табе не згадаваць сібірскага ката. Хвост у яго пушысты як гаржэтка ў артысткі, позірк уладны, паходка салідная, якраз мае такога на прыкмеце, вельмі размоўны кот, увесь час мяўчыць, быццам даклад чытае.

— Кот мне патрэбны не для асветы, а для храства. — Сіямская кошачка — гэта атракцыя ў хаце — адрэзаў я.

Сябра са спачуваннем паглядзеў на мяне гаворачы: — Будзь асцярожны з сімпатыяй к сіямскаму. Спачатку нажывеш сіямскую кошачку, потым у цябе могуць паявіцца сіямскія блізняты, а як пачне цябе трасці сіямская трасца...

— А як ты будзеш праразумевацца з сіямскай кошачкай?

— Ну... ведаеш... я пастараюся навучыцца яе разумець беларускія словы — адказваю сябру.

— Дурань паласаты! Калі ты сам не вывучыў сіямскай мовы — то спадзяешся навучыць кошку беларускай мовы! — крыкнуў сябра.

Гэты аргумент быў не да абвяржэння. Дзеля таго я раздумаўся купляць сіямскую кошку і дайшоў да вываду, што нашы кошкі не ўступяць сіямскім.

Дзядзька Лявон

Падзяка цёшчы

— Я чуў, што вы ўжо, залаценькая цёшча, хочаце нас пакінуць?

— А як-жа, мілы зяцейка, а як-жа, бывай здароў, дай табе Боженька разбагацець: каб у цябе было 60 хат, каб у кожнай хаце было 60 кватэр, у кожнай кватэры 60 ложкаў, і каб цябе 60 разоў у дзень трасца трасла і перакідала з аднаго ложака на другі.

Падслухана

— Вось дзіва! — кажа Антон. — Гэты конь, які стаіць пад акном хацей мяне ўкусіць за галаву.

— Мае добры нюх — кажа яго сябра — пачуў, мусіць, што ў тваёй галаве сена.

Кожны інвалід

Аднойчы Пушкін сядзеў у піўнушцы паміж пісьменнікамі і акцёрамі. Сярод іх быў адзін акцёр, які няспынна хваставаўся сваімі мінулымі любоўнымі прыгодамі.

Пушкін заўважыў: Нічога дзіўнага, усе інваліды вельмі ахвотна расказваюць пра свае ваенныя падзеі.

Паміж раднымі

— Вы сябра ўсю сесію і губы не адчынілі.

— Няпраўда. Калі вы прамаўлялі, дык я пазяваў.

Цыганскі выкрут

У аднаго гаспадара загарэлася хата. Людзі збегліся ратаваць, а цыган стаў, дый крычыць на ўсё горла:

— Гасіце, людзі, гасіце!

— А ты-ж чаму не памагаеш? — пытаюць яго.

— Э, яшчэ скажуць, што я нешта ўкраў.

Службісты

З акна ўязджаючага на станцыю цягніка плюнуў пасажыр і папаў на ўрадоўца чыгункі, які спатыкаў цягнік.

— Вашае шчасце, — адказвае той, што вы плюнулі на мяне, а не на тор, а то штраф заплацілі б.

НАРОДНЫЯ ПАГАВОРКІ

Як аб табе чуюць, так цябе судзяць.

Адзін дуб у полі, то не лес.

Рыба шукае дзе глыбей, а чалавек дзе ляпей.

На ліхога чалавека і сабака брэша.

У V велагонцы навокал Беласточкага ваяводства

Удзельнічаюць спартсмены Гродзеншчыны

Яшчэ 6 гадоў таму назад на Беласточчыне не арганізавалася гонкі навокал Беласточкага ваяводства (ДВБ). Арганізаваліся штогадоваўна гонкі аб меншым значэнні, але тэтага не хапала беластоцкім спартсменам. З года ў год веласіпедны спорт карыстаўся большай папулярнасцю сярод Беласточкай моладзі.

Моладзь марыла аб славе Круляка, Вэзэлега, Калумбета і іншых вядомых веласіпедыстаў.

Пяць гадоў таму назад рашылі: сарганізуем гонку навокал Беластоцкага ваяводства.

У першай гонцы прымалі ўдзел толькі спартсмены Беласточчыны, тым не менш грамадства моцна зацікавілася ёю. Ва ўсіх этапных гарадах сарганізаваліся камітэты, якія стараліся як-найлепш сустрэць прыязджаючых у іх горад спартсменаў.

Пасля першай гонкі, шырокім тэмпам пачалі павялічвацца рады спартсменаў — веласіпедыстаў. Выявілася шмат новых талентаў. Можна прыпомніць прозвішча такіх спартсменаў як: Нэрка з Кольна, Хамянюк, Бурак, Кічкайла з Беластока, якія сталіся пасля вядомымі і па-за межамі ваяводства.

Але арганізатары мелі больш амбітныя планы. Справу абмеркавана ў галоўным камітэце фізкультуры і вырашана, што гонка навокал Беластоцкага ваяводства будзе праводзіцца ў агульнапольскім маштабе. І ад таго часу на дарогах Беласточчыны можна было сустрэць спартсменаў з усіх канцоў Польшчы.

Трэба падкрэсліць факт, што вялікую фінансавую дапамогу аказвалі прадпрыемствы Беласточчыны. Па закліку арганізатараў уплывалі меншыя ці большыя сумы грошай, за якія арганізатары куплялі ўзнагароды для пераможцаў.

Сёлетняшняя гонка мае міжнародны характар. У V-ай юбілейнай велагонцы прымаюць удзел спартсмены Гродзеншчыны. Гэты факт яшчэ мацней зацікавіў гонкай грамадства Беласточчыны. Арганізатары, стараюцца як найлепш падрыхтавацца да яе правядзення. Так, як заўсёды дапамагае ім у гэтым грамадства.

V велагонка прычыніцца несумненна да далейшага супрацоўніцтва паміж спартсменамі Польшчы і Беларусі, а асабліва Гродзеншчыны і Беласточчыны.

Думаем, што і ў наступных гонках будзем таксама вітаць гасцей з Беларусі.

М. М.

ПЯТРУСЬ БРОЎКА.

А ты хоць дрэва пасадзіў?...

Дзе дваццаць год таму назад
Ляжаў дзірван акамянелы, —
Расцвіў прыгожы, буйны сад,
Паплыў у даль, як ветразь белы...

Нямала тут вясновых дзён
Папрацавалі слаўна людзі,
Каб кожнай яблыняю ён
Усхваляваў нам сёння грудзі.

Ён так святло сваё разліў,
Глядзіш, нацешыцца няможна...
...А ты хоць дрэва пасадзіў? —
Няхай сябе спытае кожны.

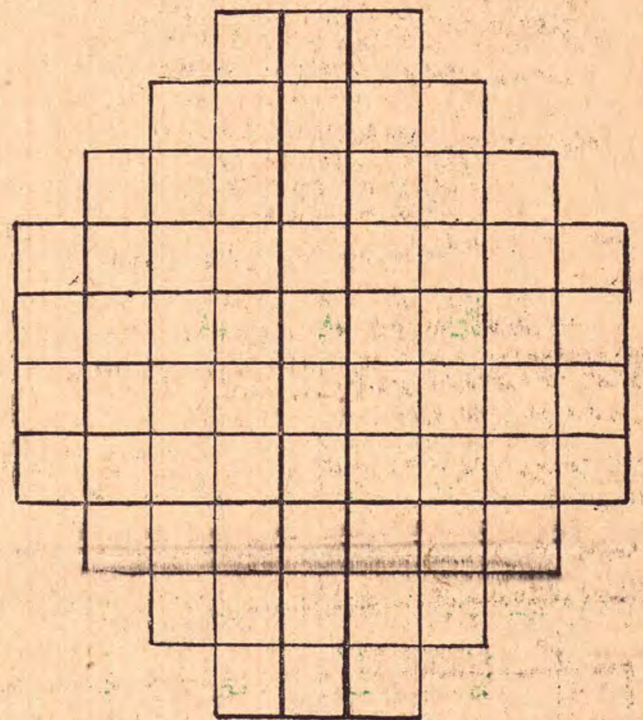
ЗАГАДКІ

Устаў белы бык, у акно пальцам тык. **(Дзень, святло).**

Цэлы дзень кланяецца, прыдзе дадому — расцягнецца. **(Сякера).**

Уначы трашчыць, а ўдзень плюшчыць. **(Мароз на прадвесні).**

КРАСВОРД

У гэтыя 10 клетак упісаць па гарызанталі 10 слоў. Літары ў абламоўцы дадуць развязку.

ЗНАЧЭННЕ СЛОЎ:

1. Робіцца з гумы і скуры, гуляюць ім дзеці падкідаючы рукамі, альбо нагой.
2. Уем яго з кветак.
3. Інакш апавяданні.
4. Вучыць у школе дзяцей.
5. Іграюць на інструментах.
6. Расцвітае цудоўна, прыгожа выглядвае.
7. Інакш спужанасць.
8. Патрэбны лётчыку, скачучаму з самалёта.
9. Найбольшая рака ў СССР.
10. Жыве ў рацэ, але не рыба, плыве задам.

Сярод тых чытачоў, якія да 25 ліпеня прышлюць правільныя развязкі, будзе разлясавана 10 кніжных узнагарод. Р.

Развязка адгадкі з 23 нумара „Нівы"

На зложаным фотаздымку бачым стаячага з канём чалавека.

Кніжныя ўзнагароды атрымалі:

1) Алесь Гегель — Зубры, Беластоцкі павет.
2) Яўгіння Маслоўская — Беласток.
3) Янка Буйноўскі — Гайнаўка.
4) Сяргей Нікіцюк — Саколка.
5) Надзя Серафімовіч — Семятычы.
6) Вера Галубоўская — Ополе.
7) Юрка Шымчук — Дуброва.
8) Марыя Савіцкая — Кузніца.
9) Галя Зелінская — Бельск - Падляскі.
10) Надзя Ляшэўская — Вроцлаў.

Узнагароды высылаем поштай. Р.

Галоўны рэдактар ГЕОРГІ ВАЛКАВЫЦКІ

„NIWA" Organ Białoruskiego Towarzystwa Społeczno - Kulturalnego w Białymstoku. Adres redakcji: Białystok, ul. Manifestu Lipcowego 25, tel. 25-89. Warunki prenumeraty: miesięczna — 2.40 zł, kwartalna — 7.20 zł, półroczna 14.40, roczna 28.80. Prenumeratę przyjmują wszystkie urzędy pocztowe i listonosze. Wydawnictwo: RSW „Prasa".
Prenumeratę ze zleceniem wysyłki zagranicę przyjmuje PKWZ „Ruch" Warszawa. Należność wpłacać na konto PKO 1-6-100024 Warszawa. Cena prenumeraty z wysyłką zagranicę wynosi: kwartalnie 10.15 zł, półrocznie 20,30 zł, rocznie 40,60 zł. Druk Białostockie Zakłady Graficzne, Nakład 5.205 T-10